

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вищий навчальний заклад
«УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор вищого
навчального закладу «Український
католицький університет»

_____ о. Б. Прах

« ___ » _____ 2017 р.

Розглянуто на засіданні
Вченої ради Вищого навчального
закладу «Український католицький
університет»

Протокол № ____

Від _____.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА:
«Психічне здоров'я в організаціях»

Код та найменування *галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»;*

спеціальності: *спеціальність – 8.053 «Психологія»*

Рівень вищої освіти: магістр

Форма навчання: денна

Загальний обсяг у кредитах ЄКТС 120 кредитів ЄКТС (1 рік 10 місяців)
(термін навчання):

ЗМІСТ

ПОТРЕБИ У ВПРОВАДЖЕННІ ТА ПОТЕНЦІАЛ ПРОГРАМИ	3
Суспільна потреба у запровадженні програми	3
Світовий досвід та вітчизняні перспективи підготовки фахівців за напрямком програми ...	3
Обґрунтування запровадження програми в Українському католицькому університеті	4
ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ	5
Опис програми	5
Ціль програми	5
Характеристика програми.....	5
Працевлаштування випускників програми та продовження освіти	6
Стиль та методика навчання.....	6
Програмні компетентності.....	7
Програмні результати навчання.....	7
МОДУЛЬНО-КРЕДИТНА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ	8

ПОТРЕБИ У ВПРОВАДЖЕННІ ТА ПОТЕНЦІАЛ ПРОГРАМИ

Суспільна потреба у запровадженні програми

Україна переживає нелегкі випробування, основні причини яких – реальна та інформаційна війна з їх наслідками. Людські втрати та травми, вимушені переселення, постійний стрес через хвилювання за життя та здоров'я близьких і рідних загострюють наше усвідомлення важливості підтримки і відновлення психічного здоров'я нації.

Війна з її психотравмуючим впливом призвела до усвідомлення важливості розвитку фахових програм допомоги особам з посттравматичним стресовим розладом. Масові переселення зацентрували увагу на необхідності системного сприяння психологічній адаптації дітей та дорослих до нових умов життя і праці. Масовані спотворення інфопростору змушують шукати стратегії психологічного убезпечення населення та розвитку критичного мислення. Втім, посттравматичні розлади, проблеми адаптації та потреби психологічного захисту насправді є лише вершинами айсбергу, які з'явилися на видноколі через пережиті українцями стреси та неготовність фахівців відповісти на ці виклики. Вирішення потребують й інші проблеми психічного здоров'я, зокрема йдеться про тривожні розлади широкого спектру, депресії, залежності від психоактивних речовин та інше. Так, за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я на 2013 р. (останні наявні в базі ВООЗ на цей момент) Україна є третьою країною в Європі за поширеністю психічних розладів. Йдеться про те, що понад 4,5% відсотка населення мають офіційно встановлений діагноз. З огляду на події останніх років, складнощі обліку, а також традиційні побоювання населення звертатися за допомогою до фахівців у сфері психічного здоров'я, – можна припустити, що цей відсоток є значно більшим.

Відповідно до даних МОЗ України на початок 2016 року в системі охорони здоров'я було зареєстровано 1,7 мільйони жителів України, які потребували психіатричної та наркологічної допомоги, що становить 3,9% від усього населення країни. У 2015 році перше місце в структурі захворюваності психічними розладами посіли розлади психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин (алкоголь, наркотичні речовини), що становило 58,41% усіх зареєстрованих випадків. Розлади, пов'язані зі стресом, невротичні та соматоформні розлади (рубрика F 40-49 МКХ-10) в згаданій структурі захворюваності зайняли третю позицію та становили 8,9%; розлади настрою (F 30-39 МКХ-10) – 1,8%.

Серед осіб з розладами психіки та поведінки, зареєстрованих у 2015 році, 62,7% – це особи працездатного віку. При цьому, відомо, що більшість із них були/є працівниками організацій різних форм власності.

Звісно, що головним шляхом вирішення згаданих проблем є розробка та впровадження якісної сучасної, такої, що відповідає міжнародним стандартам, програми розвитку усієї сфери охорони психічного здоров'я. Основним її компонентом є фахівці високої кваліфікації. І це як спеціалісти лікарського фаху, зокрема психіатри, неврологи; так і немедичні працівники – клінічні психологи, психологи системи освіти, соціальні педагоги тощо. Другий компонент – ефективна система координації взаємодії таких фахівців, яка базується на чіткому розподілі обов'язків та компетенцій. Третій компонент – науково-дослідна інфраструктура, яка дозволяє здійснювати активний пошук ефективних методів діагностики, реабілітації, психотерапії, лікування та відсіювати сумнівні.

Зважаючи на кількість осіб працездатного віку, які мають розлади психічного здоров'я, і могли би робити внесок і в економіку країни, і в спільноту, і мати при цьому високий рівень психологічного добробуту, одним із окремих напрямків роботи є системна та фахова робота з працівниками організацій. Фахівці, які проводимуть таку роботу, повинні володіти особливим набором компетентностей – не лише у сфері клінічної, але й організаційної психології, духовного супроводу, фандрейзингу та громадського здоров'я.

Світовий досвід та вітчизняні перспективи підготовки фахівців за напрямком програми

Підготовка фахівців у сфері клінічної психології сьогодні вже здійснюється переважно силами українських та міжнародних громадських організацій та інституцій: проводяться

конференції, просвітницькі кампанії, впроваджуються програми навчання фахівців, видаються книги, розробляються клінічні настанови. Серед провідних установ, які працюють в цьому напрямку є базовані у власне УКУ та Український інститут когнітивно-поведінкової терапії, Інститут психічного здоров'я УКУ, Асоціація EMDR-Україна тощо. Згадані організації пропонують акредитовані на міжнародному рівні системи навчання та науково-обґрунтовані методи, зокрема у сфері когнітивно-поведінкової терапії.

Зауважимо, що психологічна освіта в цілому є доступною на ринку освітніх послуг України. Йдеться не лише про розвиток спеціальності як такої, а про утворення психологічних шкіл із власною спеціалізацією. У Львівській області підготовку фахівців-психологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціалізацією у клінічній психології здійснює Львівський національний університет ім. Івана Франка.

Так само, Львівський національний університет ім. Івана Франка пропонує спеціалізацію з «Організаційної психології» своїм студентам магістратури, як і багато інших закладів вищої освіти в Україні та закордоном.

Однак, в Україні відсутні магістерські програми з підготовки фахівців у сфері психічного здоров'я в організаціях. Так само у світі вони лише починають створюватися – так, перша в Європі програма «Організаційна психіатрія» створена в 2015 році в King's College of London.

Нами налагоджена співпраця із керівником цієї програми, і підтримка колег, активна діяльність Інституту психічного здоров'я УКУ у сфері промоції психічного здоров'я, досвід успішного запуску програми «Клінічна психологія з основами КПТ», напрацювання Львівської бізнес-школи та Школи управління та лідерства УКУ у сфері промоції якісних знань для лідерів бізнесу, дають підстави стверджувати про можливість запровадження нової освітньої програми магістерського рівня «Психологія. Психічне здоров'я в організаціях».

Водночас, аналіз регіональних і загальнодержавних потреб, а також врахування актуальної ситуації розвитку України дозволяє стверджувати про необхідність підготовки саме таких фахівців.

Обґрунтування запровадження програми в Українському католицькому університеті

Український католицький університет планує реалізовувати освітню послугу за напрямом підготовки «Психологія», освітньою програмою «Психічне здоров'я в організаціях», освітнього рівня вищої освіти «магістр» орієнтуючись не лише на сучасні світові стандарти в галузі психології, психотерапії, соціальної роботи та психічного здоров'я, а й з урахуванням актуальної ситуації в нашій державі, а також специфіки регіонального рівня та запиту, використовуючи комплексний підхід із поглибленими вивченням проблем психологічної травматології, адаптації, реабілітації, а також психологічного захисту від руйнівних інформаційних впливів.

Український католицький університет має відповідне сучасне програмне забезпечення, необхідне для здійснення професійної діяльності в гуманітарній та суспільно-політичній галузі. У складі Українського католицького університету працюють наукові інститути: Міжнародний інститут етики та проблем сучасності, Інститут релігії та суспільства, Інститут родини та подружнього життя, Інститут психічного здоров'я, основними завданнями яких є приращення наукового та практично орієнтованого знання щодо позитивного та здорового розвитку людини, родини, суспільства шляхом реалізації наукових проектів та освітніх програм для фахівців у сфері охорони здоров'я. В структурі УКУ також діють Львівська бізнес-школа та Інститут лідерства та управління, працівники яких забезпечують добру підготовку управлінців з усіх сфер буття соціуму. З 2016 р. також відкрито психологічну клініку: «Центр психічного здоров'я та травматерапії «Простір надії».

В цілому УКУ має добру базу для розгортання наукової, навчальної та практичної діяльності студентів, які від самого початку залучаються до відповідних проектів та програм згаданих структур.

Український католицький університет здатен запропонувати власне інноваційне бачення підготовки магістрів психології, яке відповідає актуальному запиту суспільства, потребам ринку та ґрунтується на сучасних світових досягненнях у сфері психічного здоров'я.

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Опис програми

<i>Спеціалізація:</i>	Психічне здоров'я в організаціях
<i>Код та найменування спеціальності:</i>	галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»; спеціальність – 8.053 «Психологія»
<i>Рівень вищої освіти:</i>	магістр
<i>Форма навчання:</i>	денна
<i>Загальний обсяг програми:</i>	120 кредитів ЄКТС
<i>Термін навчання:</i>	1 рік 10 місяців
<i>Вищий навчальний заклад:</i>	Український католицький університет

Ціль програми

Підготовка фахівців для практичної та науково-дослідної роботи щодо покращення психічного здоров'я працівників організацій різних форм власності на індивідуальному та системному рівнях, з глибокими знаннями проблем психічного здоров'я та навичками доказових психотерапевтичних інтервенцій.

Характеристика програми

<i>Предметна область програми, напрям</i>	Область психічного здоров'я. Психічне здоров'я та його розлади. Класифікація і діагностика психічних розладів. Нейрофізіологічні основи психічного здоров'я. Збереження та відновлення психічного здоров'я. Пропедевтика психічних розладів. Фахова допомога при психічних розладах.
<i>Фокус програми: загальна, спеціальна</i>	Напрямок організаційної психології. Робота психолога по збереженню та відновленню психічного здоров'я та сприянню у вирішенні психологічних проблем працівників організацій різних форм власності. Загальна підготовка у сфері психічного здоров'я. Набуття сучасних, актуальних, науково верифікованих знань. Спеціалізація у проблемах психічного здоров'я працівників організацій. Діагностика, профілактика, збереження та відновлення психічного здоров'я працівників організацій, включно із навичками роботи з основними типами психічних розладів та поширеними психологічними проблемами.
<i>Орієнтація програми</i>	Практична підготовка до роботи з основними типами психічних розладів та поширеними психологічними проблемами працівників організацій (на індивідуальному та організаційному рівнях). Організація та проведення наукових досліджень з проблем психічного здоров'я та психологічної допомоги працівникам організацій. Програма містить три основних компоненти, до яких належать: <ul style="list-style-type: none">- теоретична підготовка (викладання дисциплін циклу загальної та професійної підготовки);- практично-професійна підготовка (клінічна психологічна практика різної специфіки – діагностична, просвітницька, консультаційна з супервізорським супроводом);- науково-дослідницька підготовка (науково-дослідницька практика як участь студентів у науково-дослідних проектах та підготовка і захист магістерського дослідження).
<i>Особливості програми</i>	У разі успішного завершення програми студенти отримують диплом державного зразка за спеціальністю «Психологія», спеціалізацією «Психічне здоров'я в організаціях».

Працевлаштування випускників програми та продовження освіти

Працевлаштування випускників програми

Випускники програми матимуть належні компетентності, щоб обіймати посади психологів в організаціях будь-яких форм власності, керівників психологічних служб та департаментів, консультантів з розвитку персоналу. Також випускники програми можуть відкривати власну приватну консультативну практику у сфері психічного здоров'я в організаціях.

Продовження освіти випускниками програми

Випускники програми можуть продовжувати освіту в такий спосіб:

- **вступати до аспірантури**: провадити наукові дослідження та захищати дисертації з метою здобуття наукового ступеня;
- **навчатися в Українському інституті когнітивно-поведінкової терапії** з метою сертифікації як психотерапевта та супервізора, отримання міжнародної сертифікації від Європейської асоціації когнітивно-поведінкових терапій (ЕАСВТ);
- **навчатися в інших фахових психотерапевтичних установах** з метою поглиблення своїх фахових компетентностей.

Стиль та методика навчання

Підходи до викладання та навчання

Модель підготовки магістрів психології має такі особливості, спрямовані на підготовку конкурентоспроможних фахівців:

- **наявність високо-кваліфікованого професорсько-викладацького складу**, зокрема залучення для викладання навчальних дисциплін провідних науковців та фахівців-практиків міжнародної акредитації у доказових методах психотерапії;
- **активне залучення студентів до клінічної практики** на базі центру психологічного консультування Інституту психічного здоров'я УКУ, центру розвитку дитини «Коло сім'ї», паліативного відділення шпиталю ім. Митрополита А. Шептицького, навчально-реабілітаційного центру «Джерело» тощо.
- **супервізорський супровід та контроль якості практики** студентів як викладачами програми, так і фахівцями-практиками в місцях її проходження;
- **співпраця зі світовими дослідницькими та академічними центрами** у сфері психічного здоров'я, участь у спільних проектах та програмах, залучення іноземних фахівців до очного та веб-викладання навчальних курсів, онлайн-консультацій та реального спілкування із студентами.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів програми базується на аналізі компетентностей і містить:

Система оцінювання

- **письмові экзамени та заліки** (переважно у тестовій формі з метою об'єктивізації процесу оцінки);
- **усні экзамени та заліки** (у формі дискусій, презентацій, стендових доповідей, круглих столів, демонстрації практичних навичок тощо);
- **супервізорську оцінку ефективності клінічної практики** (деталізований відгук супервізора про роботу студента на основі аналізу аудіо- та відеозаписів, протоколів роботи, звітів тощо);
- **захист магістерської роботи.**

Програмні компетентності

	<p>Здатність діяти на основі професійної етики та засадах християнської моралі. Прийняття та реалізація рішень на базі положень кодексу професійної етики та з огляду на загальнолюдські християнські цінності.</p> <p>Здатність до оволодіння сучасними науково-обґрунтованими знаннями. Вміння шукати достовірну інформацію, спиратися на дані наукових досліджень, здатність до критичного аналізу.</p> <p>Здатність до планування та проведення наукових досліджень на достатньому рівні. Володіння методологією та технікою наукового дослідження, вміння планувати, проводити та обробляти дані досліджень.</p> <p>Здатність приймати обґрунтовані рішення. Готовність до опрацювання значної кількості джерел, консультацій з фахівцями та емпіричної перевірки даних в ході прийняття рішень.</p> <p>Критичне та вичерпне розуміння предметної області. Глибокі теоретичні знання в сфері психічного здоров'я та суміжних областях.</p> <p>Здатність працювати в моно- та мультидисциплінарних командах у сфері психічного здоров'я. Готовність до співробітництва, конструктивного сприйняття критики, обстоювання власної думки.</p>
<i>Загальні</i>	
<i>Фахові</i>	<p>Здатність мотивувати людей та надихати у збереженні і відновленні психічного здоров'я. Вміння підтримувати, показувати перспективи, надавати мотивуючий зворотній зв'язок, провадити просвітництво.</p> <p>Здатність до ефективного організації психологічної практики. Вміння організовувати власну діяльність та обирати напрямки саморозвитку на базі аналізу ринку психологічних послуг, суспільного запиту та потреб.</p>

Програмні результати навчання

<i>Скринінг та діагностика психічного здоров'я та його розладів у організаціях</i>	<ul style="list-style-type: none">- вміти аналізувати розлади психічного здоров'я і психологічні проблеми, визначаючи вплив різного роду чинників (соціальних, культурних, релігійних, політичних тощо);- володіти валідними діагностичними інструментами, належним чином інтерпретувати діагностичні дані та встановлювати діагноз;- демонструвати належні вміння ведення діагностичної бесіди та інтерв'ювання, володіти навичками ефективного спілкування;- будувати діагностичне формулювання, встановлювати цілі для індивідуальних та організаційних інтервенцій, спрямованих на покращення психічного здоров'я працівників організацій.
<i>Промоція психічного здоров'я та превенція його розладів</i>	<ul style="list-style-type: none">- вміти на основі аналізу діагностичних даних розробити план промоції психічного здоров'я та превенції його розладів, адаптований для конкретної організації, із врахуванням її організаційної культури, особливостей регіону тощо, із фокусом на зниженні стигми та доланні дискримінації;- мати навички організації та проведення промоційних та превентивних кампаній (широких та вузькоспеціалізованих) для працівників організацій різних управлінських ланок (публічні виступи, семінари, тренінги, просвітницькі буклети та брошури, індивідуальні бесіди тощо);- здійснювати внутрішній/зовнішній фандрейзинг та адвокацію психічного здоров'я перед керівництвом організації з метою підтримання ідеї про інвестиційну привабливість психічного здоров'я.- мати належні знання і практичні навички щодо застосування психотерапевтичних інтервенцій з науково-доведеною ефективністю при роботі з основними проблемами та розладами;
<i>Індивідуальна допомога при поширених розладах психічного здоров'я:</i>	<ul style="list-style-type: none">- знати та використовувати інші підходи, за наявності наукових даних та доказової бази щодо їх ефективності;- провадити психоедукацію клієнтів щодо проблем та ефективності терапії, пояснювати цілі та стратегії роботи;- навчати клієнтів необхідних технік та планувати систему домашніх завдань з метою розвитку навичок самопомоги;- здійснювати моніторинг ефективності терапії;- встановлювати і утримувати належні етико-професійні межі практики;- здійснювати відповідне скерування у разі виходу проблеми за межі власної компетентності (у тому числі, скерування для духовного супроводу).

МОДУЛЬНО-КРЕДИТНА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

	Навчальні дисципліни, практики (змістові модулі)	Кредити ЄКТС
I. Цикл загальної підготовки		
Обов'язкові навчальні дисципліни	Християнство: віра, богослужіння, мораль (знайомство з основами християнства)	3
	Християнська духовність (поглиблення розуміння взаємодії духовності та психологічної науки і практики)	3
II. Цикл професійної підготовки		
Обов'язкові навчальні дисципліни	Основи психічного здоров'я (вивчення дитячої, юнацької та дорослої психіатрії, нейробіологічних основ психічного здоров'я та основ психофармакології)	15
	Дослідницькі методи в сфері психічного здоров'я (розвиток навичок аналізу та використання результатів наукових досліджень у клінічній практиці; здійснення власних досліджень у відповідності до світових стандартів)	9
Дисципліни вибору освітньої програми	Психічне здоров'я на робочому місці (здобуття знань про роль психічного здоров'я в продуктивності та ефективності праці співробітників організації, в підтримці психологічного добробуту, закономірності впливу робочих умов, організаційного клімату та інших факторів на психічне здоров'я)	15
	Методи підтримки психічного здоров'я в організаціях (оволодіння вміннями діагностики та промоції психічного здоров'я, превенції його розладів, надання допомоги при розладах психічного здоров'я)	15
Дисципліни вільного вибору студента	Громадське психічне здоров'я (вивчення глобальних стратегій підтримки психічного здоров'я населення та організації системи охорони психічного здоров'я, розробка політик у сфері психічного здоров'я)	15
	Допомога в надзвичайних ситуаціях: психічне здоров'я, поведінка та комунікація (здобуття навичок психологічної роботи з особами та спільнотами в умовах катастроф, стихійних лих, військових дій тощо)	
Практика	Діагностична практика	6
	Просвітницька практика	3
	Консультаційна практика	15
	Науково-дослідницька практика	6
Державна атестація	Магістерська робота	15